

Україна у фокусі

1 – 7 грудня

2014 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....	3
II. Аналітична довідка.....	5
НОВИЙ УРЯД: ОБЕРЕЖНІ ОЧІКУВАННЯ.....	5

I. Огляд політичних подій за тиждень

1
грудня

У прес-центрі АТО повідомили, що досягнуто домовленостей про припинення вогню в районі аеропорту Донецька. У повідомленні йдеться про те, що завдяки проведеним переговорам керівників спільного центру України та Росії в районі Донецького аеропорту вогонь припинено.

Євросоюз і Сполучені Штати продовжують діяти спільно щодо введення санкцій проти Росії і надання фінансової допомоги Україні. Про це заявив новий глава Європейської ради Дональд Туск, який змінив на цій посаді Хермана ван Ромпея. Він зазначив, що після обговорення з президентом США Бараком Обамою спільних зусиль з врегулювання кризи на сході України, сторони домовилися бути єдиними і тримати стабільний курс.

2
грудня

Попри домовленості про припинення вогню в аеропорту Донецька, бої за нього не припинялися. Штурмували аеропорт бійці російських регулярних підрозділів спеціального призначення, серед яких є великі втрати. Зокрема, правозахисники з організації «Вантаж-200 з України в Росію» повідомили, що протягом перших двох днів грудня армія РФ зазнала серйозних втрат на Донбасі – близько 300 російських солдатів.

Депутати Верховної Ради затвердили склад Кабінету Міністрів. До його складу увійшли 9 міністрів, запропонованих Блоком Петра Порошенка (БПП), 4 представники «Народного Фронту» (НФ), 2 висуванці «Батьківщини» та по одному делегату від «Самопомочі» й Радикальної партії (РП) Олега Ляшка. Вперше до складу нового уряду увійшло троє міністрів-іноземців (Наталія Ярьсько – міністр фінансів, Олександр Квіташвілі – охорони здоров'я, Айварас Абрамавичус – економічного розвитку і торгівлі), яким Президент одразу ж надав українське громадянство. Голосування відбулося пакетом попри вимоги окремих депутатів обговорити деяких кандидатів на посади міністрів. За постанову, в якій були занесені всі міністри пакетом, проголосувало 280 депутатів.

Верховна Рада призначила Павла Клімкіна міністром закордонних справ України, а Степана Полторака міністром оборони. Кандидатури на ці посади, відповідно до Конституції, призначено за поданням Президента Петра Порошенка.

3
грудня

Проти створення Міністерства інформації виступила фракція «Самопомочі» та низка журналістів. У медіаекспертному середовищі та громадському суспільстві також не розуміють, навіщо потрібне таке міністерство в демократичній державі. В організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) вважають, що створення в Україні Міністерства інформаційної політики несе загрозу для свободи слова.

Тим часом очільник Міністерства інформаційної політики нового Юрій Стець заявив в інтерв'ю ВВС, що «якби в 1991 році Україна створила міністерство інформації, зараз Крим і Схід були б наші». Глава відомства повідомив, що новостворена інституція буде вести Державний реєстр засобів масової комунікації, здійснювати моніторинг інформації в ЗМІ, контролювати дотримання засобами масової інформації, незалежно від їхньої форми власності, Конституції України, законів та інших нормативних документів.

За час проведення АТО на Донбасі серед лав сепаратистів загинуло близько 8 тисяч осіб. Про це повідомили в прес-центрі АТО, зазначивши, що з 5 вересня, коли було укладено домовленість про припинення вогню, позиції українських силовиків були обстріляні 3819 разів.

Новий глава Міністерства охорони здоров'я Олександра Квіташвілі пообіцяв викоринити корупцію у своєму відомстві. Як він заявив, ліквідація корупційних схем - це те, навіщо він прийшов у міністерство. Олександр Квіташвілі пообіцяв винести питання тендерних закупівель ліків за державними програмами за рамки компетенції профільного міністерства. «МОЗ не буде закупівельником. Бо зараз уряд і закуповує, і постачає, і контролює якість препаратів», – зазначив міністр.

Кабінет Міністрів має намір прийняти за основу проект державного бюджету на 2015 рік і подати його на голосування Верховній Раді до кінця поточного року. Про це повідомила міністр фінансів Наталія Ярецько.

4
грудня

Сьогодні у столиці відбулося прощання з відомим українським інтелектуалом, дисидентом, філософом, правозахисником Євгеном Сверстюком. Він відійшов у вічність 1 грудня. Євген Сверстюк – людина, що уособлювала цілу епоху боротьби проти тоталітаризму. «Озброєному до зубів режиму Сверстюк міг протиставити лиш своє слово. І система, жорна якої перемелювали мільйони, таки зазнала краху, від таких одиниць як Сверстюк, — сказав Голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

5
грудня

Генпрокуратура оголосила колишніх народних депутатів Ігоря Калетника та Володимира Олійника оголошені в розшук. Вони звинувачуються у фальсифікації результатів голосування Верховної Ради за «диктаторські» закони 16 січня.

6
грудня

За час проведення АТО на Донбасі загинуло 1 тис. 252 українських військових. Про це у День відзначення Збройних Сил України, виступаючи перед військовими в Чугуєві Харківської області, сказав президент України Петро Порошенко. Водночас він наголосив, що незважаючи на втрати, українські військові змогли зупинити просування найбільшої на континенті російської армії.

II. Аналітична довідка

НОВИЙ УРЯД: ОБЕРЕЖНІ ОЧІКУВАННЯ

2 грудня Верховна Рада призначила персональний склад Кабінету Міністрів. До його складу увійшли 9 міністрів, запропонованих Блоком Петра Порошенка (БПП), 4 представники «Народного Фронту» (НФ), 2 висуванці «Батьківщини» та по одному делегату від «Самопоміч» й Радикальної партії (РП) Олега Ляшка. Ще двох міністрів – оборони та закордонних справ – було призначено за поданням Президента Петра Порошенка. Примітним фактом щодо складу нового уряду стало призначення трьох міністрів-іноземців, яким Президент одразу ж надав українське громадянство.

Як оцінити новий склад уряду?

Чи впорається він із покладеними на нього завданнями?

Незважаючи на відносну швидкість призначення нового уряду, яку в нинішніх умовах, безперечно, слід віднести до позитивних сторін, цей процес запам'ятовується також кількома неприємними моментами. Вони стосувалися передусім характеру вибору міністрів усередині коаліція, який було позначено концентрацією основних важелів впливу в руках дуже обмеженого кола людей, а також процесу голосування за членів Кабінету Міністрів у стінах парламенту. По-перше, всупереч обіцянкам нового-старого голови уряду Арсенія Яценюка не відбулося не лише публічного обговорення кандидатур міністрів – що цілком зрозуміло – а й аналогічної дискусії в сесійному залі. Натомість усіх міністрів було призначено одним «пакетним» голосуванням, що не надто узгоджується з принципами парламентаризму.

Окремо постало питання новоствореного Міністерства інформаційної політики, яке очолив давній компаньйон Президента Порошенка Юрій Стець. Його

утворення стало виразом української деструктивної практики непотизму, доведеної до абсурду. Хоча Порошенко й до того не гребував призначеннями за критерієм особистої лояльності, створення окремого міністерства для задоволення апетитів свого соратника не лише суперечить демократичним практикам, а й загрожує неприємними наслідками самим учасникам цієї авантюри. З одного боку, створення додаткового виконавчого органу влади в умовах розпорошеності функцій інформаційної політики між кількома вже існуючими інстанціями та гострого бюджетного дефіциту аж ніяк не узгоджується з міркуваннями ефективності. З іншого боку, нове міністерство загрожує українській владі репутаційними втратами як всередині, так і за межами країни, адже цілком очікувано може асоціюватися зі спробами держави встановити більший контроль над діяльністю ЗМІ.

І якщо майбутнє Міністерства інформаційної політики та його очільника поки виглядає надто

туманно, інший склад Кабінету Міністрів уже дає підстави для більш виразних очікувань. Попри запевнення учасників коаліції про відмову від квотного принципу формування уряду, деякі міністри отримали свої посади саме завдяки ньому. Особливо виражено це продемонстрували висуванці від «Народного фронту», які зберегли чи здобули крісла міністрів передусім завдяки бажанню прем'єр-міністра Яценюка утримати контроль над певними міністерствами. Більш строкатою виявилася картина призначенців Блоку Петра Порошенка, частину з яких було обрано згідно з оцінкою їхніх професійних компетенцій, а частину – знову ж таки, з міркувань особистої лояльності до Президента.

Очевидно, що три міністри-іноземці належать радше до першої категорії. Їх призначення, скоріше за все, було покликано наповнити новий уряд людьми з відмінними від пострадянських світоглядом і підходами до державної політики, що справді має сенс в умовах культури терпимості до корупції серед українського вищого політичного ешелону. Той факт, що всі вони вже довгий час проживають в Україні, з одного боку, може послабити їх резистивність до корупційних спокус, однак, з іншого боку, так само може дати їм краще розуміння наявних інструментів і обмежень у виконанні їхніх завдань.

У цілому діяльність нового Кабінету Міністрів, вочевидь, буде зумовлена взаємодією суперечливих тенденцій. З одного боку, він містить значну кількість професіоналів і в цьому вигідно відрізняється від більшості попередніх українських урядів. З іншого боку, він також

зберіг велику когорту політичних призначенців, які керуватимуться передовсім міркуваннями політичної лояльності та партійних інтересів. Українцями не однозначними є й умови, в яких працюватиме другий Кабінет Міністрів Арсенія Яценюка. Економічна й фінансова криза і тягар війни на Сході будуть серйозними перешкодами на шляху швидкого й ефективного реформування різних сфер суспільного життя, яке очікують від уряду громадяни. Водночас значна фінансова підтримка Європейського Союзу (ЄС) й інших міжнародних організацій, а також чисельна парламентська більшість дають Кабінету Міністрів сильне опертя, яке можна використати для реалізації своїх задач.

На додаток, значний вплив на діяльність уряду чинитиме й зовнішнє середовище. По-перше, у перші місяці він зможе сподіватись на кредит довіри, виданий йому населенням, однак з часом відсутність очікуваних результатів неодмінно вилетіть у загострення суспільного невдоволення та втрату підтримки громадян. По-друге, ЄС здатний справляти відчутний позитивний вплив на реформи уряду завдяки фінансовій, технічній і консультативній допомозі, однак так само може лишити Україну віч-на-віч із її проблемами, якщо уряд використовуватиме отримані кошти не за призначенням. Відповідно, найближчі місяці можуть стати критичними: здатність задовольнити суспільний попит, користуючись наявними інструментами і ресурсами, визначить не лише політичне майбутнє нового уряду, а й потенціал усєї нової політичної еліти.

Висновки

Таким чином, «пакетне» голосування за персональний склад уряду 2 грудня стало доволі неприємним завершенням загалом недостатньо прозорого процесу його формування. Склад нового Кабінету Міністрів, натомість, виявився більш професійним, ніж попередні уряди, хоча зберіг значну частку політичних призначенців. Його потенціал до впровадження потрібних реформ, вочевидь, багато в чому залежатиме від того, яка з цих двох сторін візьме гору, і стане зрозумілим уже найближчим часом.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук